

**До ювілею доктора економічних наук, завідувача відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу Інституту економіки промисловості НАН України
ЧЕРЕВАТСЬКОГО ДАНИЛА ЮРІЙОВИЧА**

У жовтні цього року доктор економічних наук, завідувач відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу Інституту економіки промисловості НАН України Данило Юрійович Череватський святкує ювілей. Колектив інституту, редакція, автори та читачі журналу «Економіка промисловості» щиро вітають шановного колегу і талановитого вченого.

Багаторічна плідна діяльність Данила Юрійовича в інституті вже понад 20 років сприяє збереженню та примноженню наукового й освітнього потенціалу установи. Високий рівень компетентності та здатність до генерації ідей, блискуча ерудиція, широта думки, сприйнятливність до нового та стриманий консерватизм, що проявляється у збереженні цінного досвіду, накопиченого попередниками, – ось ті якості, які характеризують Данила Юрійовича як вченого.

У різні часи Д.Ю. Череватський неодноразово доводив професіоналізм та відданість своїй справі. Його трудова біографія розпочалася ще під час навчання на гірничо-електромеханічному факультеті Донецького політехнічного інституту за спеціальністю «Гірничі машини і комплекси (гірничі електромеханіка)». Під час практики він працював гірничим робітником очисного вибою та підземним електрослюсарем. У 1974 р. Данило Юрійович закінчив інститут, здобувши кваліфікацію гірничого інженера-електромеханіка.

Становлення Данила Юрійовича як науковця відбулось у Донецькому науководослідному вугільному інституті. Там він пройшов шлях від інженера до провідного наукового співробітника. Без відриву від виробництва навчався в аспірантурі при інституті та в 1986 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня кандидата технічних наук за темою «Установление основных закономерностей процесса перемещения вагонетки в клеть для повышения эффективности толкателей» (спеціальність 05.05.06 «Гірничі машини»). У 1999 р. одержав наукове звання старшого наукового співробітника за спеціальністю «Гірничі машини».

В Інституті економіки промисловості НАН України Д.Ю. Череватський працює з 2001 р. Він обіймав посади завідувача сектору проблем паливно-енергетичного комплексу відділу прикладних проблем промисловості, в.о. завідувача лабораторії стратегії економічного розвитку відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу. Три роки (з 2003 по 2006) навчався в докторантурі при Інституті економіки промисловості НАН України та за сумісництвом виконував обов'язки завідувача сектору економічних проблем розвитку паливно-енергетичного комплексу

відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу, до складу якого у вересні 2006 р. був прийнятий на посаду провідного наукового співробітника. З грудня 2015 р. обіймає посаду завідувача відділу проблем перспективного розвитку паливно-енергетичного комплексу.

Сьогодні Данило Юрійович – один із лідерів наукової школи сучасної політики розвитку та модернізації промисловості, яка була сформована та успішно розвивається в Інституті економіки промисловості НАН України. Він визначає тематичні напрями фундаментальних і прикладних досліджень відділу, керує процесом їх виконання та доведення до практичного впровадження. Наукові дослідження Д.Ю. Черватського відзначаються новітніми ідеями, глибиною, актуальністю, обґрунтованістю висновків і пропозицій.

Один із головних результатів наукової діяльності Данила Юрійовича присвячено проблематиці підвищення ефективності господарювання в державному секторі вугільної промисловості України. На основі системних наукових досліджень у сфері диверсифікації діяльності шахт і зміни інституціонального середовища галузі вчений запропонував оригінальні рішення, які сприятимуть зменшенню кількості проблем вугільної промисловості та прискоренню розвитку нової енергетики. У 2021 р. він захистив докторську дисертацію «Гетерархії як форма розвитку вугільних підприємств у сучасних умовах» за спеціальністю 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Теоретична ідея створення вугледобувних гетерархій для активізації інвестиційних процесів у вітчизняній вугільній промисловості має практичне втілення. Безпосередньо за участю автора на державній шахті «Красноармійська-Західна» № 1 реалізовано корпоративну розробку шахтного поля із залученням приватної фірми та створено неформальний індустріальний парк, який за класифікацією, наведеною в роботі, є мікрокосм-гетерархією. Це дозволило перетворити

збиткову шахту на найбільш потужне в Україні вугледобувне підприємство.

Наукові інтереси Данила Юрійовича пов'язані з проблематикою економічного, енергетичного й екологічного розвитку старопромислових шахтарських регіонів. Він запропонував концепцію циркулярної смарт-спеціалізації територій із використанням інноваційних енерготехнологій переробки відходів вуглезбагачення та смарт-спеціалізації регіональної економіки на інноваційних засадах.

Данило Юрійович довів значущу роль академічної економічної науки у вирішенні проблем модернізації промислових регіонів. Результати його наукової діяльності високо цінуються фахівцями місцевих органів виконавчої влади. Він постійно залучається як експерт до розгляду проблемних питань промислового розвитку традиційних індустриальних регіонів. Авторитет Д.Ю. Черватського відзначено Почесною грамотою Донецької облдержадміністрації, Донецької обласної військово-цивільної адміністрації «За сумлінну працю, високий професіоналізм, особистий внесок у розвиток промислового регіону».

Сфера наукових інтересів ювіляра є багатогранною та не обмежується лише темою вугільної промисловості. У своїх роботах він звертається до світ-системного аналізу та вводить у це категоріальне поле поняття «мікрокосм-імперії», «мікрокосм-економіки», «мінісистеми», «мікрокосм-гетерархії». Ще одна сфера наукової діяльності Данила Юрійовича пов'язана з вивченням такого економічного явища, як мьобіусні форми економічних утворень, за результатами яких опубліковано статтю «Nakhlēbnichestvo» в Енциклопедії неформального (Informality Enciclopedy). Під керівництвом і за безпосередньої участі Д.Ю. Черватського колективом авторів сформульовано та доведено теорему про існування парадоксу переробки відходів. Ця теорема дає підстави для припущення про те, що сміттєпереробне підприємство може працювати в рамках ринкової економіки, якщо виробляє продукцію, яка є дорогою віднос-

но цін на ресурси, або якщо воно не переробляє власні відходи, а є агентом інших підприємств, які утворюють відходи, що підлягають переробці.

Як різнобічна особистість ювіляр активно популяризує свої наукові дослідження. Він широко відомий читачам одного з найвпливовіших аналітичних видань України «Дзеркало тижня» як автор статей щодо світових тенденцій в енергетиці, вугільній галузі, можливості створення енергетичних хабів або самозабезпечення вугільних шахт електроенергією, казусу циркулярної економіки.

Вагомі теоретичні результати Д.Ю. Череватського та їх застосування на практиці сприяли набуттю авторитету в міжнародному науковому середовищі. Данило Юрійович брав участь у проєкті за Програмою Європейського Союзу Horizon 2019-2021 рр. «Current role of coal mining and related policies in the TRACER target regions», у межах якого виявив існуючі економічні та соціальні проблеми щодо структури штату робітників вугільних підприємств у цільовому регіоні України – Донецькій області.

Внесок Данила Юрійовича в науку відзначено подякою Президії НАН України «За багаторічну сумлінну працю, високу професійну майстерність та вагомих особистий внесок у забезпечення наукових досліджень в інституті» (2021 р.), ювілейною почесною грамотою «За багаторічну плідну працю, вагомі здобутки у професійній ді-

яльності, значний особистий внесок у розвиток вітчизняної науки та з нагоди 100-річчя Національної академії наук України» (2018 р.).

Особливістю наукових досліджень ювіляра є не лише їх фундаментальний характер, але і затребуваність на практиці. Ще під час роботи в Донецькому науково-дослідному вугільному інституті Данило Юрійович з колегами отримав п'ять патентів на винаходи, які мали на меті розширення експлуатаційних можливостей транспортної системи, підвищення надійності роботи шахтних вагонеток, зниження експлуатаційних витрат і підвищення надійності роботи шахтної кліти та скорочення часу її завантаження. Практичну значущість результатів його наукових досліджень підтверджено у 2022 р. патентом «Спосіб визначення кількості електроенергії, рекуперованої при переміщенні вантажів шахтними стволами за довільний період обліку».

Колеги цінують Данила Юрійовича за його ерудицію, професійну принциповість і при цьому виняткову відкритість та доброзичливість у спілкуванні. Його великий практичний довід і значний науковий доробок сьогодні є орієнтиром для нових поколінь дослідників.

Щиро бажаємо ювілярові міцного здоров'я, миру та злагоди, удачі, нових професійних здобутків, здійснення найсміливіших задумів, планів і сподівань.

*Вчена рада Інституту економіки промисловості НАН України,
Київ, 11 жовтня 2022 р.*